

Nr 36.

Av herr **Holmberg m. fl.**, *angående åtgärder till befrämjande av linodlingen i Norrbotten.*

De senaste åren ha anvisats flera miljoner kronor för att främja linodlingen. Det har sålunda utgått betydande belopp till fröodling, kvalitetsundersökningar och annan försöksverksamhet. Staten har också genom prisgaranti på lindhalm lämnat stöd åt sådan odling samt anslagit stora belopp — i vissa fall utan återbetalningsskyldighet — för uppförande av linberedningsverk.

Den relativt frikostiga anslagsgivningen för detta ändamål har i viss mån motiverats av bristen på textilråvaror under kriget. Emellertid kan linodling och linberedning icke betraktas såsom en krisföreteelse i vårt land. Linodlingen har gamla traditioner i Sverige, klimat och jordmån äro i stora delar av landet gynnsamma för sådan odling, och det är säkert berättigat att hysa förhoppningar om att denna näringsgren skall kunna utvecklas och göras konkurrenskraftig genom rationella metoder. Det var också långt före kriget som det inom utredningsorgan och departement företogs åtgärder av olika slag för att främja linodlingen, och det konstaterades då såsom utgångspunkt för de åtgärder som skulle vidtagas att anledningen till linodlingens tillbakagång i vårt land var bristen på rationella metoder inom odling och beredning.

Nu ha redan stora framgångar uppnåtts, och i propositionen till 1945 års riksdag ansåg sig departementschefen kunna fastslå att de statliga åtgärderna haft åsyftad verkan, nämligen att åstadkomma en bestående inhemsk linproduktion.

Förutsättningarna för denna produktion liksom för jordbruksproduktionen i sin helhet äro emellertid fortfarande statlig prisgaranti och andra stödåtgärder. Med de ständigt fortgående kvalitetsförbättringarna samt genom rationellare metoder för odling och beredning anses det dock möjligt att i en snar framtid göra linproduktionen oberoende av statligt stöd. Det är väl också med ett sådant perspektiv som statsmakterna även sedan avspärningen upphört anvisat betydande belopp för att ytterligare utvidga linodlingsarealerna och beredningsverken.

På detta område finns också en betydande inhemsk marknad som bör beaktas vid strävandena att åstadkomma full sysselsättning och ett mindre beroende än hittills av internationella konjunkturen. Det beräknas att vårt land skulle behöva linodling på 30 000 hektar för att ersätta importen av linprodukter. För närvarande odlas lin på ungefär 5 000 hektar, vilket motsvarar de nuvarande beredningsverkens kapacitet.

Norrland har sedan gammalt varit säte för den svenska linodlingen, och de senaste årens uppsving inom denna näringsgren kan också till stor del lokaliseras

till Norrland. Sedan staten nu senast beslutat bidraga till uppförandet av ett linberedningsverk i Västerbotten, borde nästa steg vara att stimulera sådan odling även i det nordligaste länet. Bortsett från det allmänna intresset att åstadkomma en omfattande inhemsk linodling och industriell beredning finns det också flera särskilda skäl som tala för statligt stöd åt sådan verksamhet i Norrbotten.

I sakkunnigebetänkanden och vid annan behandling av norrbottniska näringsfrågor framhålles ofta önskemålet att såväl jordbruket som industrien och hantverket skulle bli mera differentierade än vad de äro för närvarande. I det norrbottniska näringslivets ensidighet har man sett en av de väsentliga anledningarna till att denna landsända drabbas särskilt hårt av arbetslöshet och andra ogynnsamma konjunkturverknningar. Detta gäller främst industrien, som nästan helt är begränsad till framställning av råvaror och halvfabrikat inom järn- och träbranschen. Den senaste tiden har det visserligen skett en förändring härvidlag. Det statliga järnverkets tillkomst och den planerade fortsatta utbyggnaden av detta verk kommer att bidraga till en önskvärd differentiering av länets näringsliv. Det har även givits vissa förhoppningar om en sådan utveckling inom träförädlingsindustrin, och tillkomsten av en superfosfatfabrik bör inte heller vara utesluten.

Men även i händelse att det sker en gynnsam utveckling av dessa projekt torde ytterligare åtgärder böra och kunna genomföras i syfte att åstadkomma ett allsidigare näringsliv i Norrbotten. De nyssnämnda industriprojekten anknyta till redan förefintlig verksamhet inom järn- och träindustrin. Det vore säkert lyckligt om därutöver kunde introduceras någon industri som inte redan finns företrädd inom länet och om möjligt med direkt anknytning till jordbruksproduktionen. Detta skulle enligt vår mening kunna ernås genom någon form av textilindustri baserad på spånadsväxter från Norrbottens jordbruk, och därvid torde väl linproduktion först böra komma i fråga.

Det har emellertid visat sig att förutsättningen för linodling bl. a. är tillgången på ett beredningsverk inom rimligt avstånd från odlingsområdena. När linodlingen och den förutvarande hantverksmässiga beredningen nådde bottennivån under första världskriget kunde en förbättring åstadkommas endast genom att bygga moderna beredningsverk.

Den metoden har man sedan följt med gott resultat, och samma erfarenheter torde man böra utgå ifrån vid bedömningen av förutsättningarna för linodling i Norrbotten.

Linodling har förekommit förr i Norrbotten och borde ha goda förutsättningar. Fiberlinet har kort växttid, och det är inte frostömt utan tål så låg temperatur som -4 grader C. Det kan också uthärda lång försommartorka och förefaller överhuvud taget väl lämpat för jordmån och klimat i vissa delar av Norrbotten. Särskilt med nuvarande garantipriser borde sådan odling också ge betydligt bättre ekonomiskt utbyte än en del andra växtslag.

Om det ställdes i utsikt att staten skulle uppföra ett linberedningsverk i

Norrboten torde man sålunda kunna räkna med att enskilda jordbrukare skulle övergå till linodling i viss omfattning för att förse verket med råvara. Därutöver borde emellertid också övervägas lämpligheten av statlig linodling bland annat för att utröna de bästa betingelserna för sådan odling och för att ge undervisning beträffande rationella metoder. Eventuellt skulle man därvid också kunna finna former för ett lämpligt utnyttjande av jordområden i Norrbotten som stå under statsverkens förvaltning. Det har ju bl. a. diskuterats hur man lämpligen skulle utnyttja Salt- och Fetmyran i Arvidsjauras socken. Sedan staten satsat miljoners kronor för detta jordförmedlingsföretag har man tills vidare helt avbrutit vidare koloniseringsverksamhet där. Norrlandskommittén vill åstadkomma en stor statlig höodling och därtill knuten försöksverksamhet på det ifrågavarande området, medan statsrevisorerna motsätta sig varje ytterligare investering i detta företag. I detta fall påtalas av utrednings- och förvaltningsorganen den särskilt utpräglade ensidighet som karakteriserar detta jordbruksföretag. Det är emellertid en företeelse som gäller allmänt beträffande det norrbottniska jordbruket fastän i större eller mindre grad. Och inte minst av denna anledning borde åtgärder övervägas i syfte att få till stånd odling av andra växtslag än dem som nu förekomma, bl. a. odling av lin.

Det finns också andra stora områden i Norrbotten, helt eller delvis under statlig kontroll, vilkas lämplighet för odling av detta slag snabbt borde kunna fastställas.

Några tidsödande och dyrbara utredningar kunna knappast behöva ifrågakomma. Det finns särskilda statsorgan för linodlingens befrämjande, och med dessas erfarenhet och organisatoriska apparat skall det säkerligen på kort tid kunna ställas material till regeringens förfogande för att bedöma vad som måste göras för att åstadkomma odling och beredning av lin i Norrbotten.

Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:st hemställa om proposition med förslag till åtgärder i syfte att befrämja linodlingen i Norrbotten — eventuellt även genom statlig odling och försöksverksamhet — samt åtgärder för beredning av lin i Norrbotten.

Stockholm i januari 1946.

Helmer Holmberg.

K. G. Viklund.

H. Hagberg.

Lars E. Andersson.

Märta Boman.
